

ТІНЬ РОЗКРАДАНЬ ТА СІМЕЙНІ КЛАНИ У БРАТИСЛАВІ

Що насправді ховається за провалами Посольства України в Словацькій Республіці: аналіз фактів, кадрових аномалій та антикорупційного контексту

Автор матеріалу:	Доктор богословських наук, доктор юридичних наук, професор Віктор Бедь
Установа / Інституція:	Науково-дослідний інститут стратегічних та політико-правових досліджень Карпатського університету імені Августина Волошина
Видання / Призначення:	Проект журналістського розслідування та політико-правової аналітики підготовлено для газети «Срібна Земля»
Дата та місце підготовки:	м. Ужгород, 13 серпня 2026 року

АНТИКОРУПЦІЙНИЙ ВИБУХ У МЗС ТА ЙОГО ДИПЛОМАТИЧНА ЛУНА

Викриття Національним антикорупційним бюро України (НАБУ) та Спеціалізованою антикорупційною прокуратурою (САП) схеми розкрадання понад 37 млн грн (близько 1,28 млн доларів США) благодійних пожертв, призначених для підтримки України на початку повномасштабного вторгнення, стало однією з найрезонансніших подій літа 2026 року. Оголошення підозри колишньому державному секретарю Міністерства закордонних справ України Олександрі Баньковій розкрило не лише механіку виведення коштів через підконтрольну громадську організацію та конвертаційні центри, але й оголило глибинні системні вади кадрової політики МЗС на критично важливих європейських напрямках.

Як свідчать матеріали розслідування та аналіз управлінських рішень, колишній високопосадовець МЗС протягом тривалого часу формував персональні зони впливу в закордонних дипломатичних установах. Найбільш виразним прикладом такого кулуарного протекціонізму стало Посольство України в Словацькій Республіці, де під крилом лобістського «даху» утворилася замкнута система, що поставила під загрозу національні інтереси держави у надзвичайно складній регіональній кон'юктурі.

Ключовий юридичний факт: За даними следства НАБУ/САП, у розпал війни благодійні кошти акумулювалися на рахунках підконтрольної ГО «Центр сприяння міжнародному співробітництву» замість спецрахунків МЗС, після чого переводилися в готівку через фіктивні ФОП. Офіційна підозра Олександрі Баньковій ставить під сумнів легітимність усіх кадрових рішень, просунутих ним під час перебування на посаді.

«СІМЕЙНИЙ ПІДРЯД» У ДИПЛОМАТІЇ: КАДРОВО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ НЕПОТИЗМУ

Аналіз кадрового складу Посольства України в Братиславі свідчить про системні порушення фундаментальних принципів державної служби та Закону України «Про запобігання корупції». Призначення Мирослава Кастрани на посаду Надзвичайного і Повноважного Посла України в Словаччині відбулося за прямої протекції Олександра Банькова. Отримавши посаду, очільник дипмісії запустив процес формування в посольстві персонально відданої кланової мережі.

За сприяння високих посадовців МЗС до посольства на дипломатичні посади було влаштовано цілий контингент пов'язаних осіб: Володимир Камарчук та його дружина Ярослава Камарчук, а також Марія Чолач та її племінник Олександр Чолач. Кульмінацією цієї кадрової експансії стало призначення наприкінці 2025 року Володимира Камарчука на посаду Генерального консула України у Пряшеві.

Правовий висновок щодо конфлікту інтересів: Концентрація пов'язаних осіб у межах однієї дипломатичної місії та підпорядкованого консульства створює прямі ознаки системного конфлікту інтересів (ст. 28 Закону України «Про запобігання корупції»). Практика розставити «кумів та родичів» на ключові дипломатичні пости руйнує принцип меритократії, блокує незалежний контроль та створює ризики приховування можливих зловживань.

ДИПЛОМАТИЧНА ІНЕРТНІСТЬ ПРОТИ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ

Наслідки заміни фахової дипломатії кулуарним непотизмом виявилися критичними для України. У країні зі складним та динамічним політичним ландшафтом, де кожен контракт на постачання озброєння вимагає філігранної ювелірної роботи, посольство під керівництвом М. Кастрани демонстративно обрало позицію спостерігача. Стратегічно важливі оборонні та військово-технічні контракти регулярно тонули в бюрократії та відсутності дипломатичного натиску.

Паралельно спостерігається зміщення пріоритетів дипломатичної діяльності. Замість захисту державних інтересів та підтримки Збройних Сил України, ресурс посольства спрямовувався на забезпечення «зелених коридорів» для окремих приватних холдингів, розв'язання їхніх суперечок із місцевими контролюючими інспекціями та надання адміністративної опіки обраним бізнес-групам.

ВІДЧУЖЕННЯ ВІД ГРОМАДИ ТА ВОЛОНТЕРСЬКОГО РУХУ

Окремим треком дипломатичного провалу стала повна ізоляція дипломатичної місії від сотень тисяч українців, які опинилися в Словаччині через війну. Посольство збудувало «стіну байдужості», ігноруючи запити волонтерських організацій, біженців, поранених бійців та громадян у складних життєвих обставинах. Діяльність дипломатів звелася до формальних публічних заходів та взаємодії з вузьким колом забезпечених осіб.

Така позиція викликала системний протест українського середовища в Словаччині, яке об'єднує ветеранів державної служби, науковців, підприємців, освітян та активістів, змусивши їх сформувати консолідовану правову позицію щодо неприпустимості подальшого перебування М. Кастрани на посаді.

ОФІЦІЙНИЙ ДОКУМЕНТ / ЗВЕРНЕННЯ ДО НАБУ

ТЕКСТ ОФІЦІЙНОГО ЗВЕРНЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ГРОМАДИ ДО НАБУ

Директору Національного антикорупційного бюро України
від Української громади Словацької Республіки

ЗВЕРНЕННЯ

щодо перевірки інформації про можливі корупційні правопорушення, конфлікт інтересів та зловживання у Посольстві України в Словацькій Республіці

До Вас звертається українська громада Словацької Республіки. Ми вже неодноразово зверталися до Президента України, Міністра закордонних справ України, Керівника Офісу Президента та інших державних інституцій із проханням звернути увагу на діяльність Посольства України в Словацькій Республіці та Посла Мирослава Кастрана, однак наші звернення залишаються без належного реагування.

Багато українців, які втратили житло та постраждали внаслідок бойових дій, не отримують необхідної підтримки дипмісії, яка зосередилася на обслуговуванні приватних інтересів. Нас об'єднує прагнення до відкритого діалогу, взаємної поваги та належного представлення інтересів України.

За наявною у нас інформацією, призначення М. Кастрана відбулося за сприяння ексдежсекретаря МЗС Олександра Банькова, якому наприкінці липня 2026 року НАБУ та САП оголосили підозру у заволодінні 37 млн грн благодійних коштів. За сприяння О. Банькова у посольстві було працевлаштовано близьких осіб Посла — Володимира Камарчука, Ярославу Камарчук, Марію Чолач та Олександра Чолача, а в подальшому В. Камарчука було призначено Генеральним консулом у Пряшеві.

У зв'язку з наведеним, виникають обґрунтовані ризики щодо наявності системної корупції, конфлікту інтересів та використання дипломатичних каналів для фінансових маніпуляцій. Зокрема, потребує ретельної процесуальної перевірки інформація щодо дій бізнес-структур, пов'язаних із групою «Наша Ряба» (Ю. Косюк), а також посади Почесного консула (зокрема Д. Бородавки) на предмет можливого сприяння виведенню коштів за кордон та мінімізації податкових зобов'язань.

ПРОСИМО НАЦІОНАЛЬНЕ АНТИКОРУПЦІЙНЕ БЮРО УКРАЇНИ:

1. Надати належну правову оцінку викладеним обставинам та провести процесуальну перевірку фактів щодо формування кадрового складу Посольства України в Словаччині.
2. Перевірити наявність можливих фінансових зв'язків та операцій між фігурантами кримінального провадження щодо О. Банькова та керівництвом Посольства в Братиславі.
3. Перевірити діяльність згаданих бізнес-структур та інституту Почесного консула на предмет дотримання антикорупційного законодавства та законодавства у сфері запобігання легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом.

ВИСНОВКИ ТА НЕОБХІДНІ КРОКИ ДЛЯ ОЧИЩЕННЯ ДИПЛОМАТІЇ

Справа Банькова-Кастрана є тестом на зрілість для всієї системи української зовнішньої політики в умовах війни. Перетворення посольства у державі-сусідів на «сімейний підряд» та лобістський хаб приватних компаній під час військово-політичної кризи є прямим ударом по національній безпеці України.

Офіс Президента України та Міністерство закордонних справ мають негайно призначити комплексну аудиторську та кадрову перевірку Посольства України в Словаччині та Генерального консульства у Пряшеві, відсторонити підозрюваних у непотизмі осіб та забезпечити повне сприяння правоохоронним органам у розслідуванні.

Матеріал підготував:

Віктор БЕДЬ

Доктор богословських наук, доктор юридичних наук, професор,

Директор Науково-дослідного інституту стратегічних та політико-правових досліджень Карпатського університету імені Августина Волошина